

літературній концепції Івана Франка. *Л.Адамець* (Бориспільський ліцей “Дизайн-освіта” імені П.Чубинського) зупинилася на повісті І.Франка “Перехресні стежки”, що подає образ адвоката, відтворює судову систему часу Франка і яка стала одним із джерел формування української юридичної термінології. У доповідях *Г.Уманець* (Бориспільський ліцей “Дизайн-освіта” імені П.Чубинського) та *О.Шкіренко* (Академія адвокатури України) ішлося про поему “Мойсей” І.Франка, зокрема про художнє вирішення питання добра і зла та про педагогіко-психологічну проблематику твору. *Н.Артикуца* (Національний університет “Києво-Могилянська академія”) наголосила на великому значенні Франкових текстів у формуванні юридичної лексики українською мовою. *Н.Стецик* (Львівський національний університет імені І.Франка) у доповіді “Образ адвоката в повісті І.Франка “Перехресні стежки” зацентрував увагу на прототипі образу Євгена Рафаловича — адвокату з міста Стрия Львівської області Євгенові Олисницькому.

Конференція “Феномен Івана Франка в духовній скарбниці України” завершилася прекрасним мистецьким акордом — відвіданням її учасниками вистави “Таїна буття” в Театрі на Подолі про подружнє життя І.Франка та О.Хоружинської. Це воістину був день Івана Франка — і науковий, і мистецький.

Тетяна Конончук

“НАДІЯ ЗАЛИШАЄТЬСЯ З НАМИ” (ДО 70-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ НАДІЇ СВІТЛИЧНОЇ)

Вечір пам’яті розпочався виступом артистки *Галини Стефанової*, яка прочитала вірші Р.Тагора в перекладі Надії Світличної, що дуже відповідали тематиці.

Зі вступним словом звернувся до зібрання *Микола Плахотнюк*, який був і ведучим на цьому вечорі. “Учасниця руху шістдесятників, правозахисниця, член Закордонного представництва Української Гельсінської групи, редактор-укладач “Вісника репресій в Україні” (США), лауреат премії В.Стуса, премії ім. Т.Г.Шевченка Надія Світлична — сказав він, розпочинаючи вечір, — народилася на Луганщині 8 листопада 1936 року. У 1963 р. переїхала до Києва. Після відомих подій 22 травня 1967 р. біля пам’ятника Т.Г.Шевченку нею серйозно зацікавився КДБ. А далі обшуки, арешти, суди, ізолятор, табори. Щодо її свідчень на суді в березні 1978 р. до ЦК КПУ надійшла така інформація: “Намагалася використати судову трибуну для антирадянської агітації і пропаганди”.

Після всіх митарств і поневірянь зважилась на еміграцію. Відмову ж від радянського громадянства пояснила так: “Нижче моєї гідності бути громадянкою найбільшого в світі, наймогутнішого і найдосконалішого концтабору”. Надійка, так ми її всі називали, і сьогодні залишається з нами. Світла їй пам’яті!”

У своєму слові *Михайлина Коцюбинська* сказала, що багато людей в СРСР слухали світлий голос Надії, який звучав з ефіру радіо “Свобода”, і жодні глушилки не могли його заглушити. Вона й досі поміж нас. Шкода тільки, що мало молоді сьогодні на цьому вечорі пам’яті. Надія Світлична була неймовірно затишною і завжди несла світло, надійність, ішла по життю усміхнено й твердо, вміла залучати до української ідейності, була всебічно обдарована: писала, співала, вишивала, у США видавала журнал... Сіяла розумне, добре й вічне всюди, де тільки могла. Їй була притаманна моральна домінанта й велика сила людського духу.

Надія Світлична багато зробила для України у США. Як пам’ятник їй вийшла книжка О.Неживого “Надія Світлична”, його коштом і накладом усього 40 примірників.

Галина Стефанова прочитала вражаючі сторінки з життя Н.Світличної — її спогади про обшук 12 травня 1972 р., після якого Україною прокотилися арешти, обшуки, конфіскації.

Євген Сверстюк привітав учасників українського опору на святі Надії Світличної. Чеснота винагороджується, зазначив він. Хоч і була вона відірвана від України, а серце її було тут

і вже після смерті вона повернулася все-таки в Україну, а її похорони перетворилися майже в державний захід, бо був присутній сам президент.

Згадав, як приїхала вона з Луганська до брата Івана в Київ, як разом із Михайлиною Коцюбинською друкували його матеріали. Влада ж розуміла, яку велику силу опору мають в особі цієї маленької тендітної жінки. А вся та історія з її дітям, з її мужністю. Вона стала культурним аташе від імені Гулагу. В останні роки вона жила мрією про створення музею шістдесятників. Розшифровуючи й перетворюючи на брошури, книги, численні радіопередачі, передані з таборів матеріали, Надія здійснила справжній подвиг.

“Для нашої родини Надія Світлична була дуже близькою людиною, — сказала *Катерина Ющенко*. — Тут у залі багато людей, які переживали разом із нею всі важкі часи й важкі випробування, коли доводилося вибирати між Україною та своїм спокоєм. Тож для мене велика честь бути сьогодні разом із вами. Позналились ми у США. Я слухала її розповіді про Україну. Наші батьки, звичайно, розповідали нам про Україну й навчали любити її, але то була Україна 20—30-х рр., вона ж розповідала про сьогодні там, несла Надія надію на світлу Україну. Була розумна й знала, що треба багато ще для цього працювати. Нам сьогодні потрібно багато книжок, фільмів, вистав про цих людей, щоб їх життя стало уроком для всіх нас.

Що ж до музею, то все це дуже непросто. Але я даю клятву, що будемо працювати, щоб пам'ятати про цих людей, світла їм пам'ять!”

“На жаль, — сказав *Богдан Горинь*, — не завжди легко, а часто й запізно, як це сталося з Надією Світличною, ми можемо оцінити людину, яка була живим духом нашої сучасності. Вона була надзвичайно скромною і вважала, що в тіні великих дерев інші дерева не ростуть, а “я маленька тінь свого брата”.

Тепло говорили про Надію Світличну також *Микола Горбаль*, *Софія Геврик*, *Євген Пронюк*, інші учасники національно-визвольного руху 1960-х — 1990-х рр. Ретроспективу відео з Надією Світличною “Шлях Надії” скомпонував Г.Юрчук. У вечорі взяли участь гурт “Лемки”, Б.Лобода, Г.Стефанова, Т.Компаніченко, журналіст Вахтанг Кіпіані.

Дмитро Шкода

УКРАЇНСЬКЕ КОБЗАРСТВО В КРИМУ

II міжнародна наукова конференція “Українське кобзарство — історія і сучасність” відбулася 7—9 вересня ц. р. в Ялті. Організаторами її проведення виступили Міністерство освіти і науки України, Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим, Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника (Івано-Франківськ), Центр творчості дітей та юнацтва Галичини (Львів) та Кримський гуманітарний університет, ректор якого *О.Глузман* відкрив роботу конференції вітальним словом до її учасників. На пленарному засіданні було заслухано та обговорено доповіді *Б.Желлинського* “Кобзарство як виразник героїських ідей і чину”, *В.Дутчак* “Традиції харківського способу гри в практиці педагогів-бандуристів українського зарубіжжя”, *С.Кочерги* “Леся Українка і кобзар Гнат Гончаренко”, *В.Кемпи* “Роль музейних колекцій для культури регіонів”, *І.Куровської* “Річниця Ялтинської кобзарської конференції”. Із повідомленням “Кобзарі на Чернечій горі в Каневі (за матеріалами зібрання Шевченківського національного заповідника)” виступила *С.Брижицька*.

На конференції діяло три секції: “Історія розвитку українського кобзарства. Олексій Нирко — дослідник кобзарства Криму та Кубані”, “Сучасний стан кобзарства: виконавські та педагогічні аспекти. Значення кобзарської діяльності заслуженого працівника культури України О.Ф.Нирка для кримського регіону”, “Історія кобзарства в експозиціях музеїв України. О.Ф.Нирко — засновник музею кобзарства Криму і Кубані”. Активно обговорення викликали доповіді *Б.Желлинського* (Львів) “Кобзарські з'їзди після II світової війни”, *А.Горняткевича* (м. Едмонтон, Канада) “Кобзарство